

**Wyrok z dnia 9 kwietnia 1997 r.
I PKN 38/96**

Przepisy ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 51, poz. 298 ze zm.) nie stanowią podstawy prawnej dla roszczeń pracowników o zakup udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, gdy prywatyzacja została przeprowadzona w drodze likwidacji przedsiębiorstwa.

Przewodniczący SSN: Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Maria Mańkowska (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 1997 r. sprawy z powództwa Andrzeja M. przeciwko Przedsiębiorstwu Aparatury Elektronicznej "R." Sp. z o.o. w W. o odszkodowanie, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 26 lipca 1996 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Powód Andrzej M. w pozwie z dnia 15 maja 1994 r. przeciwko Przedsiębiorstwu Aparatury "E." Spółka z o.o. w W. wnosił o zasądzenie 120 milionów starych złotych z odsetkami, których strona pozwana pozbawiła powoda przez podjęcie bezprawnej decyzji o zwolnieniu go z pracy z dniem 16 maja 1991 r. Następnie powód rozszerzył żądanie pozwu do kwoty 2 miliardów starych złotych.

Strona pozwana nie uznała powództwa i wносиła o jego oddalenie.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu wyrokiem z dnia 15 kwietnia 1996 r. oddalił powództwo i obciążył powoda kosztami procesu na rzecz strony pozwanej. Sąd Wojewódzki ustalił, że powód był zatrudniony w pozwanym Przedsiębiorstwie i w dniu 20 kwietnia 1982 r. został powołany na stanowisku dyrektora zakładu "K.-R." a od 1 stycznia 1983 r. na stanowisko dyrektora Przedsiębiorstwa "R."

Rada Pracownicza strony pozwanej podjęła w dniu 21 sierpnia 1990 r. uchwałę o zawieszaniu powoda w czynnościach dyrektora od 22 sierpnia 1990 r., a w dniu 2 października 1990 r. odwołała go ze stanowiska dyrektora. Pismem z dnia 19 lutego 1991 r. wypowiedziano powodowi umowę o pracę z dniem 16 maja 1991 r., a w dniu 15 maja 1991 r. strona pozwana rozwiązała umowę o pracę bez wypowiedzenia z powodu ciężkiego naruszenia przez powoda podstawowych obowiązków pracowniczych w zakresie korzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Powód odwołał się od wypowiedzenia umowy o pracę w zakresie terminu zakończenia biegu wypowiedzenia oraz domagał się zmiany formy rozwiązania stosunku pracy i zasądzenia nie uregulowanych należności i odszkodowania. Wyroki Sądu Rejonowego i Sądu Wojewódzkiego w części zasądzającej odszkodowanie i oddalającej rewizję strony pozwanej Sąd Najwyższy w dniu 13 maja 1993 r. w trybie rozpoznania rewizji nadzwyczajnej uchylił i sprawę przekazał w tym zakresie do ponownego rozpoznania. W wykonaniu wyroku Sądu Rejonowego - Sądu Pracy we Wrocławiu z dnia 27 września

1995 r., zatwierdzonego wyrokiem Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 18 grudnia 1995 r., strona pozwana wypłaciła powodowi kwotę 808,86 złotych tytułem odszkodowania za nieuzasadnione rozwiązanie stosunku pracy na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 KP.

Sąd Wojewódzki w wyroku z dnia 15 kwietnia 1996 r. ustalił ponadto, że Przedsiębiorstwo Aparatury Elektronicznej "R." w W. uległo likwidacji stosownie do przepisów ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Nowo powstała spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest następcą prawnym zlikwidowanego przedsiębiorstwa. Powód o prywatyzacji przedsiębiorstwa dowiedział się w okresie czerwca lub lipca 1991 r., nie występował z wnioskiem o nabycie udziałów, a strona pozwana nie przesłała powodowi deklaracji o przystąpieniu do Spółki. Zdaniem Sądu Wojewódzkiego zgłoszone roszczenie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie bowiem powód otrzymał odszkodowanie z tytułu rozwiązania stosunku pracy wyższe niż faktycznie mu przysługiwało na podstawie art. 60 KP. W rewizji powód powołał art. 60 KP jako podstawę żądania odszkodowania z tytułu uniemożliwienia mu wzięcia udziału w procesie prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego, którego był pracownikiem w dacie prywatyzacji.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z dnia 26 lipca 1996 r. oddalił rewizję powoda i zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 1000 zł kosztów postępowania rewizyjnego.

Powyższy wyrok powód zaskarżył kasacją, zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię:

art. 300 KP - przez przyjęcie, że roszczenie powoda mieści się w regulacjach Kodeksu pracy i nie ma potrzeby stosowania do tego roszczenia przepisów kodeksu cywilnego, art. 415 KC - przez przyjęcie, że brak jest szkody w znaczeniu uszczerbku materialnego i związku przyczynowego, a także zawinionego działania zakładu pracy, i art. 24 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych - przez przyjęcie, że powód mógł nabyć akcje prywatyzowanego przedsiębiorstwa jako osoba spoza przedsiębiorstwa, oraz naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy: art. 468 § 2 pkt 4 KPC - przez niewyjaśnienie sposobu preferencyjnego nabycia przez pracowników pozwanego akcji ich przedsiębiorstwa, art. 244 § 1 tegoż Kodeksu - przez pominięcie wnioskowanego przez powoda dowodu z dokumentu, jakim jest umowa i statut spółki i przyjęcie, że powód wiedział o prywatyzacji i nie zgłosił chęci nabycia akcji i art. 316 § 1 KPC zdanie pierwsze - przez przyjęcie, że w dacie prywatyzacji powód traktowany byłby jak pracownik, gdyby zgłosił się po zakup akcji.

Powód wnosił w kasacji o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu Wojewódzkiego i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów postępowania w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Obowiązująca do 7 stycznia 1997 r. ustawa z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 51, poz. 298 ze zm.) przewidywała różne formy przekształceń własnościowych, pozwalających na przejście przedsiębiorstwa do

gospodarki rynkowej. Prywatyzacja przedsiębiorstwa państwowego - zgodnie z art. 1 tej ustawy - polegała na udostępnieniu osobom trzecim akcji lub udziałów w spółkach z wyłącznym udziałem Skarbu Państwa, powstałych z przekształcenia przedsiębiorstwa, na udostępnieniu osobom trzecim mienia przedsiębiorstwa lub jego sprzedaży. W tym celu przedsiębiorstwo państwowe mogło być przekształcone w spółkę lub zlikwidowane na zasadach określonych ustawą.

Prywatyzacja Przedsiębiorstwa R. odbyła się w drodze likwidacji przedsiębiorstwa, a więc na podstawie przepisów rozdziału 2 omawianej ustawy. Powód wywodzi swoje roszczenie z art. 415 KC w związku z art. 300 KP i art. 24 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r.

Sąd Najwyższy uznał, że zarzuty kasacyjne powoda nie są zasadne bowiem powód nie wykazał, że zgłosił chęć nabycia udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, zarejestrowanej przez Sąd Rejonowy we Wrocławiu w dniu 28 czerwca 1991 r. [...]. Ogólne zebranie pracowników przedsiębiorstwa z dnia 27 marca 1991 r. i podjęta na nim uchwała [...] o zamierzonej prywatyzacji przedsiębiorstwa i utworzeniu spółki zdecydowały o wszczęciu postępowania prywatyzacyjnego w drodze likwidacji przedsiębiorstwa oraz dobrowolnym przystępowaniu pracowników do spółki. Powód takiego akcesu nie zgłosił mimo, że jak przyznał w kasacji, był w przedsiębiorstwie w dniu 8 kwietnia 1991 r., a w okresie od 21 sierpnia 1990 r. do 6 kwietnia 1991 r. przebywał na zwolnieniu lekarskim i urlopach wypoczynkowych, a następnie został zwolniony z wykonywania pracy w okresie wypowiedzenia umowy o pracę. To wszystko nie oznacza jednak, że w tym czasie w ogóle nie mógł interesować się losami przedsiębiorstwa, co słusznie podniósł Sąd Apelacyjny. Sądy obu instancji ustaliły, że powód nie występował do strony pozwanej z wnioskiem o nabycie udziałów spółki, a ogłoszenie dotyczące prywatyzacji zakładu pracy wisiało na tablicy ogłoszeń od wiosny 1991 roku.

Ma rację Sąd Apelacyjny, że dla skutecznego dochodzenia roszczenia na podstawie art. 471 KC nie wystarczy wskazanie tego przepisu, ale powód, jako wierzyciel, powinien wykazać istnienie stosunku zobowiązaniowego, którego niewykonanie rodzi obowiązek naprawienia szkody. Powód nie wykazał istnienia takiego stosunku skoro prywatyzacja Przedsiębiorstwa Aparatury Elektronicznej "R." w W. została przeprowadzona w drodze likwidacji przedsiębiorstwa, to jest na podstawie przepisów art. 37-43 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r., a nie w drodze przekształcenia przedsiębiorstwa w spółkę. Powołany przez powoda art. 24 ustawy stanowi o prawie pracownika do zakupu akcji na zasadach preferencyjnych jedynie w sytuacji, gdy prywatyzacja przedsiębiorstwa dokonuje się przez przekształcenie w spółkę, nie dotyczy natomiast prywatyzacji dokonanej w drodze likwidacji przedsiębiorstwa, jak miało to miejsce w rozpoznawanej sprawie.

Strona pozwana nie miała zatem obowiązku odrębnego zawiadomienia powoda o czynnościach związanych z prywatyzacją, ani przesyłania mu deklaracji o przystąpieniu do spółki. Przepisy ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. nie przewidują takiego obowiązku, nie stanowią także podstawy prawnej dla roszczeń pracowników o zakup udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, gdy prywatyzacja dokonuje się poprzez likwidację przedsiębiorstwa. Dla skutecznego dochodzenia roszczeń na podstawie art. 415 KC konieczne byłoby udowodnienie przez powoda zarówno szkody, jak i winy pozwanego oraz związku przyczynowego.

Zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego okazały się zatem bezzasadne. Sądy obu instancji prawidłowo przyjęły, że brak ze strony powoda zainteresowania losami przedsiębiorstwa w trakcie jego prywatyzacji nie obciąża strony pozwanej i jest to niezależne od bezzasadnego rozwiązania z nim umowy o pracę w trybie natychmiastowym w dniu 15 maja 1991 r. Okoliczność, że powód nie zgłosił chęci przystąpienia do spółki w trakcie jej tworzenia, kiedy był jeszcze pracownikiem "R.", nie rodzi zatem ujemnych skutków prawnych dla strony pozwanej. Brak jest też podstawy prawnej dla roszczeń powoda.

Z tych wszystkich względów na podstawie art. 393¹² KPC kasacja powoda podlegała oddaleniu.

=====